

GUVERNUL ROMÂNIEI
PRIMUL – MINISTRU

2063 / LPSG

09.08.2010

Biroul permanent al Senatului
Bp 272 / 24.08.2010

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
SENAT
534.07.09.2010

Domnule președinte,

În conformitate cu prevederile art. 111 alin. (1) din Constituție, Guvernul României formulează următorul

PUNCT DE VEDERE

referitor la propunerea legislativă intitulată *Lege pentru modificarea și completarea Legii nr. 302 din 28 iunie 2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală*, inițiată de doamna deputat Ioana Mihaela Șandru - PD-L și de domnii deputați Mihail Boldea - PD-L, Iustin Cionca-Arghir - PD-L, Andrei Valentin Sava - PD-L (Bp. 272/2010).

I. Principalele reglementări

Inițiativa legislativă are ca obiect de reglementare modificarea art. 2 lit. m) din *Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, cu modificările și completările ulterioare*, prin inserarea după termenul „condamnare” a sintagmei „sau o achitare”, textul reformulându-se astfel:

„m) hotărâre - o hotărâre judecătorească prin care se pronunță o condamnare sau o achitare.”

Potrivit Expunerii de motive, legea „urmărește respectarea principiului de drept „*NON BIS IN IDEM*” potrivit căruia pentru o faptă ilicită se poate aplica o singură pedeapsă și o singură dată, drept urmare nici o persoană nu poate fi judecată și condamnată de 2 ori.”

II. Observații și propuneri

1. Din perspectivă istorică, *ne bis in idem* a apărut ca un principiu cu aplicabilitate națională, fiind analizat din perspectiva celor două elemente

componente: *nemo debet bis vexari pro una et eadem causa* (nimeni nu poate fi urmărit penal decât o singură dată pentru aceeași faptă) și *nemo debet bis puniri pro uno delicto* (nimeni nu poate fi pedepsit de două ori pentru aceeași faptă).

Desigur că rațiunea acestui principiu nu este una singulară ci, pornind de la conținutul pe care îl prezintă, una multiplă: un drept fundamental - dreptul la un proces echitabil și o garanție în sensul respectării principiului *res judicata* ca semn al legitimității statului de drept.

Ulterior a fost dezvoltat și în relația dintre state.

Trebuie precizat că acest principiu se regăsește în majoritatea instrumentelor internaționale, cu precădere în art. 4 din cel de-al 7-lea Protocol la *Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale* din 22 noiembrie 1984 și în art. 14 prg. 7 din *Convenția internațională cu privire la drepturile civile și politice* din 19 decembrie 1966. Potrivit acestor instrumente, principiul este obligatoriu doar pentru statul în care a fost pronunțată o hotărâre judecătorească (la nivel național), ceea ce nu împiedică alte state să înceapă sau să continue procedurile penale pentru aceeași faptă.

Situația este diferită în cazul articolele 53-57 din *Convenția europeană privind validitatea internațională a hotărârilor represive*, adoptată la Haga la 28 mai 1970, și articolele 35-37 din *Convenția europeană privind transferul procedurilor penale* din 15 mai 1972, în sensul că ambele convenții recunosc efectele transnaționale ale principiului, instituind însă numeroase excepții.

La nivelul Uniunii Europene, principiul este reglementat de art. 50 din *Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene*, de articolele 54-58 din *Convenția de aplicare a Acordului Schengen* din 19 iunie 1990, de art. 4 din *Convenția privind protecția intereselor financiare ale Comunității Europene* din 26 iulie 1995, de art. 7 din *Convenția privind lupta împotriva faptelor de corupție săvârșite de oficialii Comunităților Europene sau de oficialii statelor membre ale Uniunii Europene* și de art. 3 alin. (3) și art. 4 alin. (2) din *Decizia – Cadru a Consiliului nr. 2002/584/JAI din 13 iunie 2002 privind mandatul european de arestare și procedurile de predare între statele membre*.

O atribuție deosebită sub acest aspect este atribuită *Convenției de aplicare a Acordului Schengen*. Convenția obligă la aplicarea principiului între statele membre la un nivel transnațional. Convenția introduce în ordinea juridică a statelor membre ale Uniunii Europene un „*ne bis in idem*” care rezultă din hotărârile de condamnare sau de achitare care au fost pronunțate în alte state membre.

Principiul se aplică și în relația cu Norvegia și Islanda (în baza Acordului de asociere Schengen), precum și în relația de asociere cu Marea

Britanie și Irlanda, în baza Deciziilor Consiliului din 29 mai 2000 și 28 februarie 2002 (nici Marea Britanie și nici Irlanda nu sunt parte la Convenție, însă au solicitat aplicarea articolelor 54-58 din Convenție, cererile acestora fiind acceptate de Consiliu prin deciziile sus menționate).

Principiul cunoaște și în acest caz trei excepții, potrivit cărora, statul membru interesat poate urmări penal o persoană chiar dacă ea a fost condamnată definitiv într-un alt stat membru.

2. În România, Legea nr. 302/2004 conține la art. 10 și art. 114¹ dispoziții privind principiul *ne bis in idem*.

Astfel, potrivit art. 10 alin. (1), cooperarea judiciară internațională nu este admisibilă dacă în România sau în orice alt stat s-a desfășurat un proces penal pentru aceeași faptă și dacă:

a) printr-o hotărâre definitivă s-a dispus achitarea sau încetarea procesului penal;

b) pedeapsa aplicată în cauză, printr-o hotărâre definitivă de condamnare, a fost executată sau a format obiectul unei grațieri sau amnistii, în totalitatea ei ori asupra părții neexecutate.

Alin. (2) al aceluiași articol prevede că dispozițiile anterioare nu se aplică dacă:

- asistența este solicitată în scopul revizuirii hotărârii definitive, pentru unul din motivele care justifică promovarea uneia din căile extraordinare de atac prevăzute de *Codul de procedură penală al României*; sau

- în cazul în care un tratat internațional la care România este parte conține dispoziții mai favorabile sub aspectul principiului *ne bis in idem*.

În relația cu statele Schengen vor fi aplicate dispozițiile art. 114¹, potrivit cărora o persoană în privința căreia s-a pronunțat o hotărâre definitivă pe teritoriul unui stat membru al spațiului Schengen nu poate fi urmărită sau judecată pentru aceleași fapte dacă, în caz de condamnare, hotărârea a fost executată, este în curs de executare sau nu mai poate fi executată potrivit legii statului care a pronunțat condamnarea.

Cu toate acestea, dispozițiile anterioare nu se aplică dacă:

a) faptele vizate de hotărârea străină s-au săvârșit în tot sau în parte pe teritoriul României. În acest caz, excepția nu se aplică dacă faptele s-au săvârșit în parte pe teritoriul statului membru unde s-a pronunțat hotărârea;

b) faptele vizate de hotărârea străină constituie o infracțiune contra siguranței statului sau împotriva altor interese esențiale ale României;

c) faptele vizate de hotărârea străină au fost săvârșite de un funcționar român prin încălcarea obligațiilor sale de serviciu.

Excepțiile menționate la literele a)-c) nu se aplică atunci când, pentru aceleași fapte, statul membru interesat a cerut preluarea urmăririi penale sau a acordat extrădarea persoanei în cauză.

În esență, atunci când se vorbește despre aplicabilitatea transnațională a acestui principiu, trebuie avute în vedere reglementările de drept internațional sau european aplicabil între România și statul străin, precum și conținutul concret al acestuia.

Definiția prevăzută la art. 2 lit. m) (prin *hotărâre se înțelege o hotărâre judecătorească prin care se pronunță o condamnare*) este aplicabilă procedurii speciale a transferării persoanelor condamnate și nu principiului *ne bis in idem* ori recunoașterii și executării în materie penală.

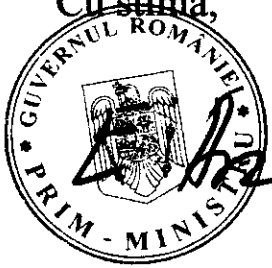
Trebuie observat că Legea nr. 302/2004 reglementează la Titlul V „*Recunoașterea și executarea hotărârilor penale și a actelor judiciare*”, în aplicarea acestui titlu, prin *hotărâre penală străină* înțelegându-se o hotărâre pronunțată de instanța competentă a unui alt stat membru, iar prin *act judiciar străin*, un act judiciar care emană de la autoritatea judiciară străină competentă.

Față de cele semnalate, considerăm că, la acest moment, Legea nr. 302/2004 conține dispoziții care soluționează din punct de vedere legislativ aspectele semnalate prin inițiativa legislativă.

III. Punctul de vedere al Guvernului

Având în vedere considerentele menționate, **Guvernul nu susține adoptarea acestei inițiative legislative.**

Cu stimă,

Emil BOC

Domnului senator **Mircea Dan GEOANĂ**

Președintele Senatului